

Streszczenie rozprawy doktorskiej Alberta Sendora pt. *Adam Józef Potocki (1822-1872)*.

Niniejsza rozprawa doktorska jest opisem życia Adama Józefa Potockiego od chwili jego urodzenia (1822), aż do śmierci w 1872 roku. Zakres chronologiczny pracy jest jednak szerszy, a został on niejako wymuszony przez charakterystykę rodzin Branickich i Potockich. Opisanie dziejów poszczególnych członków rodziny Adama Potockiego miało na celu ukazanie ich wzajemnych powiązań, które okazały się decydujące w dalszym jego życiu.

Do podjęcia tematu skłania dotychczasowy brak dzieła poświęconego Adamowi Józefowi Potockiemu, biografii, która całościowo prezentowałaby życie i dokonania tego zasłużonego polityka.

Przygotowując pracę autor postawił sobie m.in. następujące pytania: Jak zmieniała się polityka Adama Potockiego w badanym okresie? Jakie były przyczyny uwięzienia Adama Potockiego przez rząd austriacki? Jaką spuściznę polityczną pozostawił potomnym? Jaką rolę w społeczeństwie odgrywał Adam Potocki i co zawdzięczał mu Kraków i Galicja? Czy słuszna jest hipoteza mówiąca o budowaniu potęgi rodziny Potockich, poprzez tworzenie własnego stronnictwa opartego na rodzinie i powiązanych z nią osób?

Ze względu na charakter rozprawy zastosowano układ chronologiczno-rzeczowy. Praca składa się z czterech rozdziałów.

W pierwszym rozdziale krótko opisano dzieje rodziny Potockich i Branickich, ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczenia w XIX wieku.

Rozdział drugi poświęcono charakterystyce pierwszych lat aktywności podejmowanych przez młodego Adama Potockiego. Opisano w nim jego postawę podczas rabacji galicyjskiej w 1846 roku, jak również pierwsze próby aktywnego udziału w kształtowaniu polityki europejskiej i uwięzienie przez rząd austriacki.

W trzecim rozdziale skupiono się na dojrzałej działalności politycznej Adama Potockiego w latach 60. XIX wieku. Jest to okres jego największej aktywności parlamentarnej.

W ostatnim rozdziale opisano schyłek życia Adama Potockiego, a także jego inicjatywy na polu gospodarczym, społecznym i kulturalnym. Scharakteryzowano jego aktywność w towarzystwach krajowych, działalność gospodarczą oraz wkład w mecenat kulturalno-naukowy, który pozostaje stosunkowo mało zbadany i bywa marginalizowany.

Najistotniejsze i najbardziej wartościowe materiały do opracowania tematu pozyskano w wyniku kwerendy w różnych archiwach i bibliotekach. W pracy wykorzystano wiele źródeł

drukowanych, artykułów z ówczesnych czasopism, relacji w pamiętnikach i wspomnieniach, stenogramów z posiedzeń parlamentu w Wiedniu i sejmku we Lwowie.

Na podstawie przeprowadzonej kwerendy autor podjął się napisania szczegółowo udokumentowanej pracy biograficznej, opisującej życie i działalność Adama Józefa Potockiego. Celem pracy było nowe spojrzenie na postać galicyjskiego polityka i krytyczna ocena jego działalności, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zakres jego aktywności i skutki podejmowanych przez niego inicjatyw.

Główną metodą badawczą zastosowaną w pracy jest analiza źródeł archiwalnych, drukowanych oraz dotychczasowych opracowań naukowych. Dzięki analizie zebranego materiału źródłowego możliwe stało się sformułowanie nowych wniosków dotyczących polityki galicyjskiej, życia społecznego w Krakowie i mecenatu kulturalnego Potockich. Wszystko to pozwala z kolei na ukazanie sylwetki Adama Józefa Potockiego w zupełnie nowym świetle.

Autor żywi nadzieję, że powstała praca będzie stanowiła etap w badaniach nad wkładem rodziny Potockich z Krzeszowic w życie XIX-wiecznego społeczeństwa polskiego. Uwidoczni szeroko pojęte zagadnienie rozwoju gospodarczego i kulturalnego Krzeszowic, Krakowa i Galicji. Przyczyni się także do upowszechnienia i zebrania rozproszonego materiału dotyczącego jednego z najważniejszych polityków galicyjskich połowy XIX wieku.

24.02.2021
Albert Janowski